

[בילולא דף כו.]

הלכה ז

עין משפט
נר מצוה

נה ה מ"י פ"ו מלוסי
מונח הלכה ז:

מקורות

גמ' ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא על תמורה: שבו זמן-שבע קציע, פנים, ע"פ בבלי לא א ורש"י ד"ה מלכות, ובי"ב קא ב ורשב"ם ד"ה מנין: רב חייא בר אשי בשם רב רשב"ם ב"ב קא א ד"ה יום שהותר: כהנא שא"ל ר' רש"י גיטין פח א ד"ה עליו עלה: לא וכן הוא בבבלי לא א ורש"י ד"ה לאוזה/ גמ' ורש"י גיטין שם ד"ה אותן ורש"י מ"ב ז' ב והושע ה: ג

ככפית המטה בתשעה באב, ולא הקילו חכמים אלא בערב תשעה באב בסעודה המפסקת, ואפילו חכמים לא הקילו אלא לשבת על הקרקע אבל לשבת על המטה אסור, ושיטת הבבלי שגם בתשעה באב הקילו חכמים לשבת על המטה וכמשמעות המשנה 'ולא הודו לו חכמים', ושיטת הברייתא בבבלי שעל מטה שהוא ישן בה ואפשר לו לכפותה מודים חכמים שחייב לכפות, ולא נחלקו אלא בשאר מטרות שבבית, ורבה בבבלי פוסק כחכמים שבמשנה שאין חייבים בכפית המטה כלל. (ביאור הגר"א א"ח סי' תקנט ס"ג, וראה בארוכה באוצר מפרשי הירושלמי).

ניחא ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל.
בבבלי (ל:): בשלמא יום הכפורים משום דאית ביה סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לוחות האחרונות.

בחמשה עשר באב למה, ר' יעקב בר אבא לחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים וכו' עד סוף הסוגיא. בבבלי (לא., ב"ב קכא:): הובא כל הענין ששינוי שמות האמוראים, ונוסף עוד טעם שביום זה הובאו הרוגי ביתר לקבורה. (יפה עינים שם ושם).

ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים וכו'. בבבלי (לא:): רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו יום שפסקו מלכות עצים למערכה וכו'. הן הבבלי והן הירושלמי סוברים שמים זה ואילך לא קצצו, אלא שלשיטת הבבלי יום זה היה היום האחרון של קציצת העצים, ושיטת הירושלמי (לפי פ"י ראשון ביפה מראה) שעיקר קציצת העצים היתה ביום זה, ורק לפעמים היו קוצצים לפני כן. (ע"י יפה מראה).

רב חייא בר אשי בשם רב שבו התיר הושע בן אלה פריסדיות וכו', אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, בבבלי (ל:): עולא אמר יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל, ואמר לאיזה שירצו יעלו. ובבבלי (מ"ק כח:) שאביה בן ירבעם ביטל את השומרים. היה נראה לומר שהבבלי במו"ק חולק על הירושלמי והבבלי כאן, וסובר שלא הושע' הוא שהתיר לעלות לרגל אלא 'אביה', אמנם אפשר לומר שלדברי הכל 'אביה' הוא הראשון שהתיר לעלות, ואחר שמת בחיי אביו, חזר אביו והעמיד שומרים, ולאחר זמן התיר הושע בן אלה שוב לעלות. (יפה מראה).

רב שמואל בר רב יצחק ואמרין לה בשם ר' שמואל בר ירבעם בן נבט. שכן הושע' מלך רשע היה, ולא היה איכפת לו שעובדים ישראל עבודה זרה. ועתה שיכלו ישראל לעלות ולא עלו, חרה אף ה' בהם והגלם, נמצא שהוא גרם את הגלות: טט: טעם נוסף רב שמואל בר רב יצחק, ואמרין לה בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים

ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל, בחמשה עשר באב למה, * ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים, שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות, כהיא דתנינן * תמן הכל עין שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. רב חייא בר אשי בשם רב * שבו התיר הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. * כהנא שאל לרב, כל הרא מיכותא רבתא עבד וכתוב ביה ע' עליו עלה שלמנאסר מלך אשור, אמר ליה על ידי ששטמ את הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים, לא אמר כל עמא יסקון, אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, רב שמואל בר רב יצחק ואמרין

ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל, בחמשה עשר באב למה, * ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים, שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות, כהיא דתנינן * תמן הכל עין שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. רב חייא בר אשי בשם רב * שבו התיר הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. * כהנא שאל לרב, כל הרא מיכותא רבתא עבד וכתוב ביה ע' עליו עלה שלמנאסר מלך אשור, אמר ליה על ידי ששטמ את הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים, לא אמר כל עמא יסקון, אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, רב שמואל בר רב יצחק ואמרין

ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל, בחמשה עשר באב למה, * ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים, שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות, כהיא דתנינן * תמן הכל עין שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. רב חייא בר אשי בשם רב * שבו התיר הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. * כהנא שאל לרב, כל הרא מיכותא רבתא עבד וכתוב ביה ע' עליו עלה שלמנאסר מלך אשור, אמר ליה על ידי ששטמ את הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים, לא אמר כל עמא יסקון, אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, רב שמואל בר רב יצחק ואמרין

ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל, בחמשה עשר באב למה, * ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים, שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות, כהיא דתנינן * תמן הכל עין שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. רב חייא בר אשי בשם רב * שבו התיר הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. * כהנא שאל לרב, כל הרא מיכותא רבתא עבד וכתוב ביה ע' עליו עלה שלמנאסר מלך אשור, אמר ליה על ידי ששטמ את הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים, לא אמר כל עמא יסקון, אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, רב שמואל בר רב יצחק ואמרין

ביאורים

תכ אותו היום נקבע ליום כפור, להודיע שמחל וניחם על הרעה אשר דבר לעשות לעמו, ועל כן נקבע צום כפור בעשרה בתשרי - רש"י (ל ב ד"ה שניתנו).

תכא וביפ"מ פירש, שאותו היום דוקא הוא שהיה מיוחד לקציצה, אה לא לפניו ולאחריו לא. ואולי היו קוצצים גם לפניו, ומכל מקום יום זה היה יפה ביותר למניעת התולעים. ונ"ע על תמר. // אף על פי שדבר זה תלוי בכוחה של החמה, מכל מקום קבעו את היום בט"ו באב של לבנה. וראה ר"ה (טו א), וצפנת פענח (הל' תענית פ"א ה"ט).

תכב אף על פי שאמרנו שהעצים הנקצצים בחדשי הקיץ עד ט"ו באב אין שולטים בהם תולעים, אין פירושו שלא יתכן שיהיו תולעים, אלא שאינם שכיחים - יפ"מ.

תכג רש"י (כח א ד"ה פרוחאית) פירש, שומרים. וביפ"מ (לעיל ה"ד) הביא מרש"י, שהוא פרוחאית פרס לשון פרשת דרכים, ודייאות כמו דיומדי. והיינו שני שרים שעומדים בשני מקומות. ובקה"ע שם פירש, שומרים. כמו ששומרים הפרדסות.

תכד ירבעם בן נבט היה מלך ישראל הראשון לאחר שנחלקה מלכות יהודה ובנימין מעשרת השבטים, והקים לישראל שני עגלי זהב, אחד בבית אל ואחד בדן (מ"א פרק יב), ואסר על ישראל לעלות לירושלים. והושע בן אלה היה מלך ישראל האחרון, ובימיו הגלה

ימים טובים לישראל כמותו: לפי שהוא כפרה על ישראל. שהוא יום כפרה, שיש בו סליחה ומחילה לעוונותיהם של ישראל. כפי שנאמר (ויקרא טו ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו: ביום הקציעה תורה אור עשר באב קציעה. נהגו בו יום טוב: ומביאה הגמ' כמה טעמים

בדבר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים. יום זה הוא היום האחרון לזמן שבו יפה לקצוץ עצים למערכת תכא: לפי ששכ"ה עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות. כל העצים שנקצצים בחדשי הקיץ עד ט"ו באב אין שולטים בהם תולעים, משום שהחמה יוקדת עליהם ומיבשתם. ומכאן ואילך תשש כח החמה, ואין בה כח ליבשם, ועלול להיות בעצים הנקצצים תולעים תכב, לפיכך לא היו קוצצים יותר באותה שנה. והיו קוצצים יותר לגומרה של מצוה: כהיא דתנינן תמן, כ"ה עין שנמצא בו תולעת

ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל, בחמשה עשר באב למה, * ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים, שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות, כהיא דתנינן * תמן הכל עין שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. רב חייא בר אשי בשם רב * שבו התיר הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. * כהנא שאל לרב, כל הרא מיכותא רבתא עבד וכתוב ביה ע' עליו עלה שלמנאסר מלך אשור, אמר ליה על ידי ששטמ את הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים, לא אמר כל עמא יסקון, אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, רב שמואל בר רב יצחק ואמרין

ביום הכיפורים שהוא כפרה על ישראל, בחמשה עשר באב למה, * ר' יעקב בר אחא בשם ר' יאשיא שבו זמן קיצה יפה לעצים, שכל עצים שהן נקצצין בו אינן עושין מאכולות, כהיא דתנינן * תמן הכל עין שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח. רב חייא בר אשי בשם רב * שבו התיר הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים. * כהנא שאל לרב, כל הרא מיכותא רבתא עבד וכתוב ביה ע' עליו עלה שלמנאסר מלך אשור, אמר ליה על ידי ששטמ את הקולר מצוארו ותלייו בצואר הרבים, לא אמר כל עמא יסקון, אלא מאן דבעי מיסוק יסוק, רב שמואל בר רב יצחק ואמרין

מלך אשור את עשרת השבטים. וביטל הושע את השומרים, והרשה לכל אחד לעלות לאן שירצה (מ"ב ז א-ב).

תכה בהושע (ה א) נאמר, שאותם שומרים היו יושבים בהר המצפה ובהר תבור.

תכו ולא נחלקו כל אלו הטעמים, אלא כל אחד אמר טעם אחר. וקבלה היתה בידם שכל אלו הדברים אירעו בט"ו באב - יפ"מ, קה"ע (ע"פ רשב"ם ב"ב קא א ד"ה יום שהותרו שבטים).

תכז כך נאמר שם (מ"ב ז א - ו): 'בשנת שתים עשרה לאנחו מלך יהודה מלך הושע בן אלה בשמרון על ישראל תשע שנים, ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו, עליו עלה שלמנאסר מלך אשור ויהי לו הושע עבד וישב לו מנחה וגו', בשנת התשיעית להושע לכד מלך אשור את שמרון ויגל את ישראל אשורה וישב אתם בבלח ובקבור נהר גוזן וערי מד'.

תכח אף על פי שמלך רשע היה, כפי שנאמר בו (מ"ב ז ב) ויעש הרע בעיני ה', מכל מקום לא היה יותר גרוע מהמלכים שהיו לפניו שלא גלו ישראל בימיהם, כפי שנאמר שם: יק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו, ומשום כך הקשה כהנא, מפני מה גלו ישראל בימיו - רש"י (גיטין פח א ד"ה עליו עלה).

תענית נל.

ליכ"ר פתחמא טט

מדות פ"ב מ"ה

תענית ז.

סדר עולם רבה פכ"ז

גיטין פח.

